

Politikai napilap.
Megjelenik (vasárnap és
ünnepnap kivételével)
mindennap délután
4 órakor.
Szerkesztőség és kria-
dó hivatal:
Via Ciotta 28.
Telefon sz.: 778
Szama 4 fillér,
vidéken 6 fillér,

FIUMEI HIRLAP

Előfizetési ár:
Helyben házhoz hordva
Egy hónapra . . . 1 k. 20 fill.
Négyedévre . . . 5 k. 40 fill.
Hirdetési díj: Egy 4 ha-
sábos nonpareille sor 10
fillér. Hivatalos hirdeté-
sek egy sor 20 fill.

Kossuth törvénytervezete a Fiumei Hirlap javaslatára alapján.

A *Fiumei Hirlap* több cikkben foglalkozott a szabadhajózás és ezzel kapcsolatban az iskolahajó ügyéről. A szabadhajózás szubvencionálása dolgában azt írta a „Fiumei Hirlap“, hogy csak azok a hajóvállalatok részesüljenek támogatásban, melynek hajói évenként *legalább egyszer* érintik a fiumei kikötőt. Az iskolahajó kérdéséről szintén sokat foglalkoztunk, melynek érdekében Solymásky Oszkár fáradozik sokat. Az ezekről szóló cikksorozatokat *Walluschnig* Antal, ki Fiume fejlődése érdekében nagyértékű figyelmet fejleszt ki, összegyűjtötte s felküldötte *Kossuth* Ferenc kereskedelemügyi miniszternek, kinek egyuttal ajándékkal küldötte fényképét is.

Walluschnig Antal levelében felhívta *Kossuth* Ferenc kereskedelemügyi miniszter figyelmét a „Fiumei Hirlap“ állásfoglalására. *Kossuth* Ferenc ezekre a következő választ küldötte olaszul *Walluschnig* Antalnak:

Budapest, VII/27. 1906.

Nagyságos

Walluschnig Antal urnak
Fiume.

Tisztelt Uram!

Megkaptam fényképét és köszönöm irántam való nagyrabecsült figyelmét.

A legnagyobb figyelemmel olvastam a „Fiumei Hirlap“-nak az iskolahajó és a szabadhajózás szubvencionálása ügyéről írott cikkeit. Ha csak tehetem úgy fogom ezeket a kérdéseket megoldani, mint ahogy azt a „Fiumei Hirlap“ cikkei fejtegetik.

Teljes tisztelettel

Kossuth s. k.

Azon állásfoglalásunkat tehát, hogy csak azok a hajók részesüljenek állami támogatásban, kik évente *legalább egyszer* érintik Fiumét, a kereskedelemügyi miniszter magáévé tette, noha a Fiume országgyűlési képviselője éppen e gondolattal szemben helyezkedett a kormány előtt. Örvendünk, hogy ezzel is hasznára lehetünk Fiume jövődjének fejlődésének.

A bányahelyettes a magyar állam egységéről. *Nikolics* Vladimir dr. belügyi osztályfőnök és bányahelyettes, mint Zágrábról jelentik, tegnap fogadta a belügyi osztály hivatalnokait, valamint az országos kormány elnökségét. Az üdvözlő beszédre *Nikolics* dr. hosszabb beszédben válaszolt. Többek közt a következőket mondotta:

Azzal a szilárd akarattal veszem át súlyos körülmények között felelősségteljes állásomat, hogy legjobb erőim szerint szolgálhassam királyomat és hazámat. Annak az alaptörvénynek az alapján átllok, a melyen államjogi viszonyunk nyugszik és nemzeti, valamint politikai életünk biztosítva van, tudniillik a *Magyarországgal való állami közösség alapján*.

Francesco Kossuth ed il „Fiumei Hirlap“.

Il *Fiumei Hirlap* scrisse parecchi articoli a sostenere la necessità della nave-scuola, per cui l'egregio direttore sig. Solymásky ha posto tanta sollecitudine e tanta fatica, e e una larga sovvenzione alla marina libera, a condizione però che ogni piroscafo ungarico tocchi almeno una volta l'anno Fiume. Si può immaginare quindi con quanta soddisfazione pubblichiamo la seguente lettera, gentilmente comunicataci, che l'egregio signor Antonio Walluschnig, antico e provato patriotta, che ha in cima di ogni suo pensiero la diletta sua sua Fiume, ricevette da Francesco Kossuth:

Budapest VII/27. 1906.

Egregio Signore!

Ricevetti la Sua fotografia e la ringrazio della gentilezza usatami.

Lessi colla massima attenzione gli articoli del „Fiumei Hirlap“ „sulla nave scuola e sulla sovvenzione della navigazione libera e posso assicurareLa che farò quanto sta in me, nella causa patrocinata dal giornale.

Con tutta stima

Kossuth m. p.

Al distinto Signor
Signor Antonio Walluschnig
Fiume.

Ci compiaciamo altamente che Francesco Kossuth apprezzi la modesta opera nostra a tutela di Fiume e dell'Ungheria.

Fiume — New-York. Megírtuk, hogy a kormány az egész magyarországi kivándorlás irányát Fiuméba akarja terelni. E végből egy a hajóvállalattal kötött állami szerződést, mint a kivándorlási törvényt lényegesen módosítani kell, sőt egész új osztályt is szerveznek a kivándorlás kezelésére a belügyminisztériumban. Erre vonatkozólag most a következőket jelentik Budapestről:

A belügyminisztérium kebelében szervezendő önálló kivándorlási ügyosztály 1907. január 1-én kezd meg működését. A belügyi kormány, mint jelentik, még

az ősz folyamán revízió alá veszi a kivándorlási törvényt, amely nem volt alkalmas arra, hogy a kivándorlást csökkentse, sőt arra sem, hogy a kivándorlást teljesen *Fiume felé* irányítsa. A kivándorlás kérdésében a kormány és a hajózási társaságok között folynak az értekezletek. A kormány az új kivándorlási törvény megalkotásánál a személyi szabadság korlátozása nélkül arra törekszik, hogy az amerikai kivándorlás lehetőleg csökkenjen s az egész kivándorlás Fiumén át bonyoluljon le. Hogy az állam a Cunard Line, illetve az őt képviselő *Adria Tengerhajózási Rvt.-gal* az 1903. évi IV. t.-c. értelmében 10 évre kötött szerződését érintetlenül fenntartsa-e, vagy a kivándorlási ügy reformjával kapcsolatban az is módosítást nyer, még nincs végleg eldöntve s az a tárgyalások eredményétől függ.

Bucus Lorber Józseftől.

— Elégtétel a rágalomért. —

Az Országos Vasutas Szövetség *fiumei* kerülete az este banketet rendezett *Lorber* József máv. tisztviselő tiszteletére, ki szombat este utazik Budapestre, hová saját kérelmére helyezték át. A bucsuestét nemcsak ez alkalomból rendezték, hanem végső elégtételt nyújtottak azzal *Lorber* Józsefnek, kit a választásokból kifolyólag *Zanella* Rikárd, Fiume országgyűlési képviselője alaptalanul megrágalmazott. A képviselő azzal ment gróf *Batthyány* Tivadarrhoz, az Országos Vasutas Szövetség elnökéhez, a ki *Lorber*nek, mint a Szövetség központi titkárának, *hivatali főnöke* is hogy *Lorber* József, mint a fiumei szövetségi kerület akkori elnöke, elnöki hatalmával az irányban befolyásolja és presszionálja a Szövetség fiumei kerület szavazó tagjait, hogy a függetlenségi jelöltre, dr. *Ghyczy* Kálmánra adják le szavazatukat. A vád teljesen alaptalan volt, amennyiben kiderült a vasutasok egyöntetű nyilatkozatából, hogy *Lorber* egyetlen vasutast se kényszerített arra, hogy ne *Zanellára* szavazzon, de *Ghyczyre*. A vasutasok mind önszántukból szavaztak le *Ghyczyre*.

Lorber elragalmaztatásának hírére a fiumei vasutasok rögtön kerületi közgyűlést hívtak egybe, mely tárgyalta *Lorber* panaszát: *Zanella* denúciálását *Lorber* ellen *Batthyány* grófnál. Az eredmény az lett, hogy *Lorber* Józsefet a kerület diszelnökévé választották meg a fiumei vasutasok, *Zanella Rikádról pedig kijelentették, jegyzőkönyvi megörökítéssel, hogy rágalmazott.*

A fiumei vasutasok tegnap este még egyszer megragadták az alkalmat, hogy *Lorber* József iránti törhetetlen ragaszkodásukat bebizonyítsák és őszinte tiszteletüknek kifejezést adjanak. *Háromszáznál több* vasutas jelent meg tegnap este a szusáki Continental-szálló kerthelyiségében rendezett *Lorber* banketen. Kivülök a polgárság közül is sokan megjelentek s a kert kerítése körül is nagyon sok szusáki és fiumei lakos nézte végig a lelkesedéssel megtartott banketet. *Vacsora* közben érkezett *Lorber*

József neje, kit a vasutasok lelkes éljenzéssel fogadtak. A horvát vasutasok pedig szalaggal el látott remek csokorral lepték meg az urnót. A gyönyörű csokrot egy fehér ruhás urilány nyújtotta át horvát beszéd kíséretében *Lorber*nek. *A horvátok rokonszenves magyar-barát tüntetésére* a vasutasok a cigánybandával a horvát himnuszot játszották. **Végeztével a horvátok a magyar Hymnuszt követelték, mit valamennyi horvát a magyarokkal együtt állva hallgatott végig.**

A banketről a következő részletes tudósítást adjuk:

Este nyolc órakor a szusáki Continental-szálló nagy kerthelyiségében háromszázon felül gyülekeztek egybe a vasutasok. Kivülök nagyon sok fiumei és szusáki polgár jelent meg a *Lorber* József tiszteletére rendezett lakomán. Kilenec óra felé érkezett meg a népszerű díszelnök neje, *Lorber* Józsefné urnó, kit a várakozó polgárság nagy lelkesedéssel fogadott. *Dominics* vasúti raktárnok kislánya remek csokrot nyújtott át a népszerű urnónek néhány horvát szó kíséretében. Ezzel kezdődött az ünnepség. A vacsora kellemes és vidám hangulatban folyt le, miközben egymást érték a lelkes és őszinte felköszöntők.

Az első beszédet a fiumei kerület új elnöke, *Feigl* József mondotta. *Lorber* Józsefet üdvözölte s megköszönte buzgalmát, önfeláldozását, melylyel szükség esetén a vasutasok érdekéért harcolt. Szavait a jelen voltak lelkes éljenzéssel követte. Utána *Fodor* Ármin, társelnök beszélt. Nagyon szép, mélyen átértett szavakban bucsuzott *Lorber* Józseftől, aki — hiszi — mindenkor megjelenik majd közöttük, mikor érdekük szilárd vezetőt kíván meg. A nagy hatást keltő beszéd után *Kottormány* István beszélt kiváló szónoki készséggel. Higgadt, átgondolt beszédében szintén *Lorber* Józsefről és nejéről beszélt, kik a nagy vasutassztrájk alatt személyi szabadságukat is feláldozták a vasutasok érdekéért. Ezután *Fodor* Ármin indítványozta, hogy a megjelent vasutasok táviratilag üdvözöljék gróf *Batthyány* Tivadart, a Szövetség elnökét. A megjelentek hozzájárultak az indítványhoz. A távirat szövegét *Dominics* György tolmácsolta horvátul a horvát vasutasoknak. — *Krusnyák* Sándor horvát nyelven üdvözölte *Lorbert*.

A beszédekre ezután *Lorber* József díszelnök válaszolt.

Megköszönte az iránta tanúsított rokonszenvet és ragaszkodást. Mindenkor a vasutasoknak élt és ezután is éretik fog élni s ha kell hallni is. *(Lelkes éljenzés.)* Sok küzdelmen kell átjutnia, de híven kitarottak mellette s a jövőben is a harcolók elején fog állani és törhetetlenül fog a jogaikért harcolni. Mikor most el kell hivatni a válnia, azzal a szent fogadalommal távozik, hogy szellemileg mindig itt marad s még a halála után is vezetni akarja őket azzal az emlékekkel, mit csak ugyszólván egy apostoli munkára való emlékezet tehet meg.

Lorber szavai nagy lelkesedést keltettek. Az éljenzések alig akar-

tak szünni s tömegesen üdvözölték a szívükhöz nőtt népszerű díszelnököket.

Ezután újból *Kottormány* István szólalt fel, majd *Miskulin* János horvátul beszélt. Utána *Kallós* Pál fuzsinei hivatalnok mondott szép beszédet Lorber Józsefere.

Dely Gyula ezután a jelen voltak nagy éljenzése közepette mondott rövid, tartalmas üdvözlést a sajtóra s annak megjelent munkásaira. Az üdvözlésre *Korcsmáros* Nándor hirlapíró, a *Fiumei Hirlap* segédszerkesztője a következőket válaszolta:

Nagy megtiszteltetés éri a sajtót és a munkásait, mikor az ország legnagyobb és legnemesebb szervezete, a Vasutas Szövetség fiumei kerülete üdvözlő. Belemértülve a mindennapi áldatlan harcba, az újságírók több gyűlölet és rágalom éri, mint elismerés és babér! (*Ellentmondások*.) De azok a sebek, miket a harc hevében és pillanataiban kapunk, nem fájnak; jobban égetnek azok a sebek, miket sokszor maga a közönség üt tüzes bélyeg gyanánt a sajtóra a küzdelem után, noha az érette küzdött. (*Ellentmondások*.) Éppen ezért jól esik hallanunk az üdvözlést és elismerést a hatalmas Vasutas Szövetség tagjaitól s a babért nem kereső és abban nem is részesülő hirlapírók nevében köszönöm önöknek uraim, hogy a független sajtóról nem feledkeztek meg s reá gondoltak ezen a bucsúünnepélyen. (*Hel. eslés.*) Nem is volna igazuk a vasutasoknak, ha ebben az ünnepélyen egyedül csak ők akarnának részt venni és kizárnák a többi polgárokat, mely velük érzett, a sajtót, amely velük küzdött! Lorber József nem csak az önöké uraim, Lorber József minden független magyar polgáré is, ki megbecsüli a nemes eszmékért küzdő férfit minden helyen, minden időben. Lorber József küzdelme nemcsak önöket érdekelte, a vasutasokat. Az érdekelte minden magyar embert, kinek az az álma, hogy a nemzet, a polgár előbbre jusson egy lépéssel a függetlenség felé. Ez a nagy részvét és összetartás pedig, mit a mai estén tanúsítanak, mindenké föltött meglep, mert nem hallhatok egyéb megjegyzést, minthogy a fiumei magyarérmű polgárságot nem lehet egy táborba tömöríteni. Ez az est bebizonyította, hogy megvan ehhez a hajlam. De még jobban meglep az a rokonszenves tüntetés, melylyel a magyar a horvátok, a horvát a magyarok bizonyítja itt be az őszinte testvéri érzést, melyet mi akkor kezdtünk hirdetni, mikor azt már megvalósítottuk, ellentétbe sokkal, odaát Fiumében, kik már rég hangoztatják a testvériséget! de még soha sem valósították meg! (*Közbekiáltások: Ugy van!*)

Azt mondtam felszólalásom elején, hogy az újságírók sok rágalom éri munkája között. Ehhez még annyit jegyzek meg, hogy nemcsak az újságírók, hanem a vád és rágalom ér mindenkit, aki valami módon és eszközzel beleavatkozik a közz ügyekbe. Így van ez önökkel is és Lorber Józseffel is, mikor azz. l akarják megrágmalmazni, hogy politizálnak. Hitvány és nem magyar ember, a ki nem politizál, mikor a nemzetnek nincs egyéb védőeszköze az ellenségek és a bennünket nem vezérlő vezérek iránt, mint a politikai látás, éber figyelem és örködés! A ki hangoztatni meri azt a vádat, annak rossz a lelkiismerete, és a Szövetségből és az egyes polgárokból pórázon tartott ebeket akar nevelni. (*Általános hel. eslés.*) Azért ne riadjanak meg azoktól a hangoktól s folytassák a küzdelmet tovább.

A „magyar Cayenne“ ma már a vasutasok ereje folytán erős védvára a hazának; nem ide küldik a „száműzötteket“, mint hirdették rólunk, hanem éppen ellenkezőleg, a mi körünkben számúzik

el Lorber Józsefet, mely az önök kitartó vezetője, a magyarok legkiválóbbja volt. Ezek azonban ne aggasszák a vasutasokat. A küzdelem nem fog megakadni, s mikor még egyszer megköszönöm a sajtó nevében az üdvözlést, arra kérem önöket, hogy a megkezdett harcot azzal a bátorsággal és kitartással folytassák, melylyel azt folytatja a független magyar sajtó!

A felszólalás után a nagyszámu jelen voltak viharosan éljenztek a sajtót, melyekből kijutott a megjelent hirlapíróknak is. Sokan dr. *Tóth* Elemért éljenztek, ki a Szövetség alapító tagja s az estén nem jelenhetett meg, mert a fővárosban tartozkodik. Az utóbbi felszólalás néhány tételére *Jovanovics* Tivadar horvátul válaszolt. Nagyhatalasu beszédében kijelentette, hogy a mi feladatunk a kenyérkeresés s a politikát a „képviselő“ végzi el. (*Ugy* mondotta volna helyesen *Jovanovics*, hogy a politikát a képviselőnek *kellene* végeznie, csak-hogy ezt az nem teszi! — *Szerk.*)

Az ünneplők még ezután sokáig együtt maradtak s éjfélkor mentek haza a legnagyobb rendben és jókedvben.

Lo sfollamento dell'Ospedale, i ricoverati.

La Commissione che il magnifico podestà avea eletto per consultarla sul modo di provvedere allo sfollamento dell'ospedale, non si sa che cosa abbia fatto. Parrebbe che tutti i disegni su cui veniva chiesto il suo parere essa li abbia dichiarati inaccettabili. Fatto è che nessun provvedimento si è preso, e non v'è indizio veruno che accenni all'intenzione di prenderne uno. Invece di un provvedimento di ripiego, ecco sorgere l'idea di uno radicale, grande, che, a quanto assicura un giornale, risolverebbe la penosissima questione nel modo più confacente all'uopo, e la risolverebbe definitivamente.

E' avvenuto ciò che accade ben spesso; il fascino di una grande idea raccoglie su sé l'attenzione, e la necessità prima, più urgente viene trascurata. E' o no necessario sfollare l'ospedale? Nessuno lo pone in dubbio. E allora perché non lo si sfolla? E' bello, ammettiamo, il disegno di cui l'ingegnere sig. Lado ha avuto la geniale ispirazione; ma esso porterà vantaggio appena nell'aprile — e vedrete che verrà anche l'agosto — del 1907; ma siamo nell'agosto del 1906, e l'ospedale ha bisogno di essere sfollato subito. Ragione e soprattutto umanità volevano che anzitutto si sfollasse l'ospedale, e poi si pensasse a provvedimenti maggiori, radicali, definitivi. Preme sopra ogni cosa che sieno tolte le cagioni di sofferenze maggiori agli ammalati; ed è ben doloroso che si rimetta a toglierle ad epoca che date le circostanze, è lontana. E proprio come se vi si presentasse un povero affamato e vi chiedesse un pezzo di pane, e voi lo confortaste dicendogli, vieni fra due giorni e te ne darò un bel pezzo!

E' nostro modesto parere che si provveda subito all'urgente necessità di sfollare l'ospedale, e poi si esamini, si discuta la splendida proposta testé posta sul tappeto. Naturalmente questo richiede qualche sacrificio; ma nessuno è riuscito mai a dare sollievo ad ammalati poveri senza sacrifici, e se

a ciò si fosse ognora pensato, nulla si sarebbe fatto mai a vantaggio dell'umanità sofferente.

Ieri abbiamo espresso il dubbio che la casa di ricovero prossima al suo compimento possa essere covertita in ospedale, in ospedale così ampio e così bene disposto che risponda appieno al bisogno della nostra città, triplicato da circostanze speciali che tutti conoscono e che quindi è inutile accennare. Ma abbiamo pure francamente dichiarata la nostra incompetenza; quindi non osiamo insistere sulla nostra opinione dinanzi a quella di ingegneri di provato valore, di medici illustri, sebbene malgrado la grande considerazione in cui li teniamo, i nostri dubbi rimangono egualmente forti e non possiamo per nessun conto persuaderci che un edificio costruito per farne una casa di ricovero, possa ad un tratto divenire adatto pienamente ad ospedale, specialmente per un numero ben maggiore di ammalati che non sia quello dei poveri vecchi che, la casa di ricovero era destinato ad accogliere.

Ma e i poveri ricoverari? Oh, ci pare che verso di questi sventurati ci si mostri di una crudeltà a cui non sapremmo trovare espressione rispondente alla sua atrocità. Essi vivono in una specie di gabbia sdruscita in ogni parte; vivono in un'assidua or accasciata, or arrabbiata rassegnazione.

Or saranno circa 10 anni, l'on. Adamich commosse la Rappresentanza di pietà e di orrore descrivendo la casa di ricovero, un asilo ch'è un insulto alla pur modesta dignità degli uomini cui viene offerto. Due filantropici benefattori, con atto squisitamente, santamente magnanimo, offrono i mezzi di erigere un asilo a quegli sventurati che consenta loro di estinguersi a poco a poco, con qualche conforto negli ultimi loro giorni; il conforto di sale ariose, belle, soleggiate, il conforto di un prato, di un bosco ove possono passeggiare e sedere, godendo dei doni della natura; un asilo insomma per uomini che li assicurati che uomini sono essi pure considerati. Da due anni essi si confortano a questo pensiero, ed ecco, crudelissimo disinganno, sentono che la bella e confortevole dimora non sarà per essi, e ch'essi dovranno rimanere nella soffocata gabbia. Poveri vecchi! E dire che sono tutti fiumani e che la loro città li tratta in tale guisa. Ci fa meraviglia che gli egregi benefattori abbiano aderito alla proposta della nuova destinazione dell'edificio eretto dalla loro filantropia. Noi ci attendevamo ch'essi avessero risposto: Noi volemmo dare un asilo umano ai vecchi poveri di Fiume; all'ospedale ci pensi il Municipio. E il Municipio deve pensarci a qualunque costo, se vuole che la nostra città abbia il diritto di dirsi civile.

Az ál-Szapáry gróf.

A *Fiumei Hirlap* tegnap távlatilag már jelentette, hogy egy talmi-Szapáry gróf, igazi nevén *Moretto* Sándor, a székesfővárosban öngyilkosságot követett el, kórházba vitték, a hol a rendőrség, persze mert „gróf“-ról volt szó, nagy apparátussal fogott a szerencsétlen „ki-nyomozás“-hoz. Rögtön megállapították róla annyit, hogy az öngyilkos csak bérmafia volt *Szapáry* László egykori fiumei kormányzóknak s akkora svihák

volt, hogy még a halál küszöbén sem birta megtagadni szélhámos hajlamait. Az ál-Szapáry gróf utolsó, alkalmasint halálos svihákságáról ezeket írják Budapestről:

Tegnap délután 3 óra tájban a Lágymányoson Somogyi Albert rendőr észrevette, hogy a Dunaág partján egy uriasan öltözött fiatalember izgatottan sétál fel és alá. Gyanusnak tünt fel előtte és feléje közeledett. Erre a fiatalember a kabátja belső zsebéből revolvert rántott elő és jobb halántékra lötte magát. Nyomban összeesett. A mikor a rendőr odaért, még élt és eszméletlen volt. A rendőr első kérdése volt:

— Kicsoda ön?

— En Szapáry Ferenc gróf tartalékos huszártiszt vagyok — válaszolta. A Pannónia szállodában lakom, ott van a pénzem és a kizáróskám.

Ezzel a feje hátrahanyatlott és elvesztette az eszméjét. A rendőr nyomban értesítette a mentőket és a főkapitány-ságot. A rendőrség részéről Kistelekly rendőrfogalmazó és a rendőrorvos ment ki a helyszínre. Ekkorra már megérkeztek a mentők is, akik a fiatalember sérülését életveszedelemnek találták. Ruhája zsebeit átkutatták. Egyetlen sor írást sem találtak nála. A nadrágja zsebében mindössze 28 fillér volt. A mentők a Rókus-kórházba szállították, a rendőrség pedig megindította nyomozást az életunt személyazonosságának a megállapítása végett. Első sorban a Pannónia-szállodát keresték fel a rendőrség emberei. Itt azt a felvilágosítást kapták, hogy a szállodában nem lakik és sohasem lakott Szapáry Ferenc gróf. Azonban éppen tegnap egy bérkocsis kereste a szállodában a grótot. A rendőrség megállapította, hogy a kocsis Bagó Mihály. Egyfogatu bérkocsija van és az Aggteleki-utcában állomásozik. A rendőrség kihallgatta Bagót, aki elmondotta, hogy tegnapelőtt, szerdán reggel 4 órakor egy fiatalember kereste fe állomáshelyén, beleült a kocsijába és áthajtatott Budapestre. Itt sorra járták a vendéglőket. Voltak többek között a Kutyaavillában, a Palatinus-vendéglőben és egyebütt. A grófnak széles jó kedve volt, mindenütt nagy hangon beszélt:

— Ma jó napod lesz — mondotta a kocsisnak — mert igazi urat viszel.

Minden vendéglőben a kocsist is megkínálta. Budafokról áthajtatott a Szénaterre és itt a Csizék-féle vendéglőben mulattak délután hat óráig. Itt már elfogyott a gróf pénze és zálogjegyekkel egyenlítette ki számláját. Majd átadta ezüstfogantus botját a kocsisnak a következő parancs kíséretében:

— Ezt a botot vidd a Pannóniához! Ott majd átadják a pénztárcámat is. En itt megvárlak.

A kocsis áthajtott a Pannónia-szállodába, ahol azonban nem ismerték a grótot. Mire a kocsis visszament a Csizék-féle vendéglőbe, a „gróf“ már nem volt ott.

Az öngyilkossági kísérletet pedig délután 3 órakor követte el. Ezután felvilágosítást kérték Szép-utca 4. szám alatti lakásán *Szapáry* László gróftól. A gróf kijelentette, hogy a Szapáry-családban nincs Ferenc nevű gróf. Közölték a gróffal az életunt személyleírását, amiből a gróf azt következteti, hogy az életunt *Moretto* Sándor volt pénzügyőr, aki az ő bérmafia. Könyvelő, nagyuri passziókra vágyakozó fiu, aki állandóan Szapáry grófnak adja ki magát és emiatt már több kellemetlenségnek volt az okozója. Most állás nélkül kóborol és Szapáry László grófnál koldulni szokott. A gróf több ízben segítette is. Ezek után azt hiszi a rendőrség, hogy az életunt tényleg *Moretto* Sándor. Azonban erre vonatkozólag nincs bizonyíték. Az életunt a Rókus-kórházban *Farkas* László főorvos, királyi tanácsos osztályán fekszik. Még mindig eszméletlen kívüli állapotában van. Kihallgatni nem lehetett. *Farkas* tanár ma délen operációt végzett rajta. A golyó a szerencsétlen ember jobbszemét is kilötte, azonkívül agyironcsolást is okozott. Állapota rendkívül súlyos. A rendőrség az életuntat lefényképezte és a fénykép alapján igyekezik megállapítani személyazonosságát.

HIRESK.

— Személyi hírek. *Justh* Gyula képviselőházi elnök tegnap elutazott tornyai birtokára, ahol a nyarat tölti. Távolléte alatt az elnöki teendőket *Rakovszky* István alelnök látja el. — *József* királyi herceg feleségével, *Augusta* királyi hercegnővel Kis-Tapolcsányból Budapestre érkezett. A királyi hercegi pár néhány napig marad a fővárosban,

— **Az osztrák uralom.** Szépen civilizál Boszniában Bécs, a mivel őt a nemzetközi diplomacia e félyad országban megbizta. Letört rég minden szabadságot a becsületes muzulmánok közt, rájuk eresztette éhes hivatalnok karát s préseli ki adókból és szegény néputolsó garasait is. Az osztrák „civilizáció” rémuralma türelmetlen már odalenn, a nép sűrűn fellázad ellene, de jajszava csak ritkán jut el a Balkánról a világ fülébe, mert mint minden szabadság, a szabad szó és sajtó is bilincsbe van odalenn verve. Tegnap megint lázongás volt a vadregényes ország egyik községében az osztrák nyuzás miatt. Belgrádból ugyanis azt jelentik, hogy Beina bosnyák községben az adórendszer miatt zendülés ütött ki, melyben az ottani lakó szerbek és mohamedánok együttesen megtámadták a csendőrséget, fegyverüket elszedték és őket szétkergették. állítólag eközben *hatvan csendőrt öltek meg.* Zvornikból ezen hirre katonaságot küldtek ki Beinába. Hogyha csakugyan tört ki zendülés, akkor azt a bosnyák kormány szándékosan idézte elő éppen a szerb-bosnyák határon levő Beinában, hogy ezáltal Szerbiát gyanúsítva, okot találjon a balkáni beavatkozásra és előnyomulásra.

— **A kaució.** Mint a *Fiumei Hirlap* minap jelentette, a *katonatiszti házassági biztosíték* időmult intézményén némi változást tesz a bécsi katonai copf. Erre vonatkozólag most Bécsből azt jelentik, hogy az új kaució-tervezetet a hadügyminisztérium egyes központi osztályon már helybenhagyták s most megkapja mindkét honvédelmi miniszter is. A tervezet hir szerint csak mérsékelt javulást jelent az eddigi szabályozhatóság képest, a házassági kauciót alig szállítja le valamivel. 1886-ig ugynevezett megjelölt kauciók voltak, a rangfokozatonként megállapított nagyságban, amely mellett még biztosított mellékjövédelm kimutatását is követelték. Most, husz év után, vissza akarnak térni ehhez a rendszerhez s valószínű, hogy az alantas tiszt kaucióját 40.000 koronában állapítják meg, a kapitányét 30.000 koronában az őrnagyét 20.000 koronában, viszont a vezérkari és haditengerészeti tiszték kaucióját főlemelik. A hetedik rangosztálytól följebb nem követelik a mellékjövédelm kimutatását. A tervezet persze még nem végleges és a kibocsátása erre az évre nem is várható, csak jövőre.

— **Il banchetto in onore di Giuseppe Lorber.** La società dei ferrovieri volle dare una meritata soddisfazione al signor Giuseppe Lorber, dare viva espressione ai sentimenti di affetto e di stima che ad esso la lega.

Iersera fu dato in suo onore un banchetto di congedo, cui presero parte ben 300 impiegati ferrovieri e parecchi altri cittadini. Anzitutto è necessario a questo proposito un breve cenno, diremo così, storico.

Eletto deputato, Riccardo Zanella si recò a Budapest. Quivi parlando col conte Teodoro Batthyány accusò il signor Lorber di avere, durante la lotta elettorale, fatto pressione sui ferrovieri per indurli a votare non per Zanella, ma per candidato quarantottino conte Ghyczy. E' da notarsi che i ferrovieri del Regno costituiscono un fascio di cui le società locali fanno parte. Presidente del fascio è il conte Teodoro Batthyány, e il Lorber era presidente della società di Fiume. Egli ha dovuto però rinunciare a questa carica, perché venne traslocato a Budapest.

All'ultimo congresso dei ferrovieri si parlò di questa faccenda. L'intero congresso protestò contro l'accusa scagliata contro il Lorber e dichiarò che Zanella lo aveva calunniato. Il Lorber fu nominato presidente ad onore perpetuo. Egli è pure segretario generale del fascio. Prima dunque della sua partenza

sua partenza si volle dare a Lorber un banchetto di congedo, che ebbe luogo iersera al restaurant „Continental” di Sussak, e precisamente nel vasto piazzale che gli sta innanzi. Una folla di persone abitanti a Sussak faceva siepe intorno ai partecipanti al banchetto ch'era rallegrato dalla musica degli zingheri. All'inaugurazione del banchetto per desiderio degli ungheresi fu suonato anzitutto l'inno croato, finito il quale i ferrovieri croati e la folla gridarono unanimi: vogliamo l'inno ungherese. Entrambi gli inni furono ascoltati dai banchettanti in piedi.

Verso le 9 giunse la signora Lorber cui fu fatta entusiastica accoglienza. Una bambina di 7 anni le porse un magnifico mazzo di fiori con nastro dai colori croati.

Il banchetto si svolse in piena armonia, nella letizia più viva, in uno scambio continuo di affettuose cortesie fra ungheresi e croati.

Primo a parlare fu il nuovo presidente della società dei ferrovieri di Fiume, signor Antonio Feigl, il quale espresse il vivo dispiacere dei ferrovieri che il signor Lorber s'allontani da Fiume, parlò a lungo delle benemerenzze sue verso la società, dell'intelligenza, del cuore che in ogni occasione il Lorber pose nella difesa degli interessi morali e materiali dei ferrovieri. Il discorso fu accolto con applausi vivissimi e con acclamazioni entusiastiche a Lorber.

Brindò quindi pure il sig. Lorber il vice-presidente della società signor Arminio Fodor il quale tessè uno splendido elogio del festeggiato.

Sorse a parlare il signor Lorber. Espresse con parole elette e commosse la sua profonda e viva riconoscenza per lo splendido attestato di stima e di simpatia che gli veniva dato. Disse che egli si troverà a Budapest col corpo; ma il suo spirito sarà ognora a Fiume, fra i suoi cari colleghi, fra i suoi diletta amici. Aggiunge che in qualunque momento vedesse qui utile la sua presenza, accorrerà sollecito, e in caso di lotta si porrà in prima fila pronto anche occorrendo a soccombere! E indicibile l'entusiasmo che salutò il nobile discorso del Lorber.

Parlò poi il signor Giulio Dely il quale brindò alla stampa impendente che lavora al conseguimento di nobili ideali, e salutò i giornalisti presenti.

Rispose a nome di questi il nostro redattore signor Ferdinando Korcsmáros con un discorso veramente felice. Noi andiamo veramente di questo onore che ci viene reso dalla più grande e più generosa società dell'Ungheria.

Nella lotta quotidiana noi cogliamo assai più calunnie e odio che riconoscenza e allora (contraddizione). Ma queste ferite non ci fanno tanto male quanto le ingiurie e le calunnie del pubblico nell'interesse del quale si combatte (contraddizione). E per questo appunto questa manifestazione di simpatia dei ferrovieri ha un valore per noi grandissimo. Ciò che mi allietta poi è che qui vedo i pegni di una fratellanza fra ungheresi e ungheresi, fra ungheresi e croati, documentata dalle cordiali dimostrazioni fra croati e ungheresi. Noi abbiamo annunciato la fratellanza fra ungheresi e croati quando già era un fatto; non fanno così altri che proclamano dappertutto la pa-

ce, la fratellanza, ma non la fanno non la stringono mai (vero, vero). Si fa rimprovero a noi e ad altri di fare della politica; ma ogni onesto ungherese deve farla, perchè a Budapest ci si ricordi di Fiume, e si faccia finalmente alcunché per la sua grandezza. Applausi vivissimi; grida quasi unanimi: viva Tóth, viva Korcsmáros.

Parlarono altri ancora; l'armonia e la gioia regnarono continue sino alla fine della simpatica festa, che durò sino alle 2 dopo mezzanotte lasciando in tutti carissima impressione.

— **Fiume gavalierja.** A nyári szezon alatt elegáns, karcsu alak udvarolgotott hetekig Fiumében az itt játszó színésznőknek. Költött és gavalieroskodott, míg végre — megugrott, maga után kedves emlékeket, rengeteg adósságot és azt a megtisztelő nevet hagyta a kardalosnőcskék körében: Fiume gavalierja. „Fiume gavalierja”, *Sassnoff Ignác*, Szendrey színházigazgatójának öccse, nem sokára hazánk más pontján tűnt fel. Budapest mint huszárfőhadnagy. Letartóztatták, lezárták, aztán kitiltották s eltoloncolták a fővárosból. A bolygó gavalier, nemzetünk e kiváló szelhámosa, a ki tizenhét esztendő teltét máris fog- és fegyházakban, pedig alig 35 éves, bolygott tovább — szédelegni. Most *Kassán* tűnt fel, szokott módszere szerint: szelhámosággal, mert e szép városból is következőket írják Strassnoff—Szendreyről: Strassnoff Ignác ismert szelhámost, a ki annak idején a fővárosban huszártiszti egyenruhában rengeteg csalást követett el, ma kitiltották Kassáról, mert a Schalkházszálló vendéglőjébe a saját neve helyett Szendrei Ignácnak, az aradi Nemzeti Színház igazgatójának a nevét írta be. Mikor a kitiltó végzést kihirdették előtte, így szólott: Ugy látszik, sehol sem fogok megpihenhetni, mert mindenütt kiltanak.

— **Az árverési hiénák ellen.** Régi panasz a közönségnek, hogy a bírósági árverésen néhány hivatásos árverező mindenféle fortélylával és furfanggal lehetlenné teszi, hogy az árverezni akaró realia vevők vásárláshoz jussanak. Mint most Budapestról értesítenek, az igazságügyminisztérium a polgári perrendtartás reformjával kapcsolatban az árverés intézményét is alapos revízió alá kívánja venni. Az igazságügyi kormány e végből célszerűnek tartja, hogy nagyobb városokban és községekben *árverési csarnokok* állíttassanak fel, kisebb helyiségekben pedig erre a célra a községháza jelöltessék ki. Az ügyet az ősz folyamán a polgári perrendtartás reformja tárgyában megtartandó értekezleten fogják szóvá tenni.

— **A reggeli lapok hírei.** Miksa császár volt adjutánsa meghalt. See Frigyes, nyug. katonai főintendáns, Miksa volt mexikói császár egykori adjutánsa Badenben 68 éves korában meghalt. Amikor Miksa császárt Queretaroiban elfogták, Seet is letartóztatták, aki jelen volt a császár kivégeztésénél is. A császár halála után See kiszabadult a fogságból és visszatért Ausztriába és katonai szolgálatba lépett. — **Tifuszjárvány egy intézetben.** Laibachból jelentik, hogy a kroisenecki Szalezi konviktusban tifuszjárvány tört ki. Eddig már harminczhat megbetegedés történt. A veszedelmes járványnak az oka az utzáli kut romlott vize. Miután tudják, hogy mi okozta a járványt, rögtön intézkedések történtek, hogy a járvány tovább ne terjedjen. A betegek közül egy tizennyolcz éves növendék meghalt. — **Betörés egy halottasházba.** Az Elbe melletti Brandeisből táviratozzák: *Basdiera* tegnapi elhunyt földirtokos lakásán az elmúlt éj folyamán betörők jártak, akik miután az egész lakást feldúlták, *Basdiera* koporsójában fekvő holttestét is átvizsgálták, kikutatták a halottat, de természetesen mitsem találtak. A betörőket keresi a rendőrség. — **Halálos kirándulás.** Bécsből táviratozzák, hogy *Schreiber Atala* berlini író és *Friedländer Walter* berlini diák Auszeában egy kirándulás alkalmával a hegyről lezuhantak. Az író csonttörést szenvedett a diák életét veszítette. *Friedländer* holttestét csak hosszas kutatás után találták meg.

TÁVIRATOK.

Miniszterek Budapesten.

Budapest, aug. 3. *Wekerle* Sándor miniszterelnök és *Andrássy Gyula* gróf belügyminiszter ma reggel visszaérkeztek Ischlből és átvették hivatalukat.

Nagy tűz a milanoi kiállításon.

A magyar pavillon leégett.

Milano, aug. 3. A kiállítás területén ma reggel nagy tűz támadt, a mely a magyar pavillont elhamvasztotta. A tűz csakhamar áterjedt a szomszédos pavillonokra is. A tűzoltóság, katonaság és rendőrség emberfeletti erőt fejtett ki, hogy a tüzet lokalizálja. Oltás közben többben súlyos égési sebeket szenvedtek. Nagynehezen sikerült a tüzet lokalizálni, de a kiállítás magyar pavillonja teljesen porrá égett. Alig egy két tárgyat sikerült csak megmenteni. A szomszéd angol, japán, németalföldi és svájci pavillonokat sikerült megóvni az elpusztulástól és ezek nem szenvedtek nagyobb kárt. A tűz oka a villamos vezetékekben beállott rövid zárlat. A kár meghaladja a négy millió lírát.

A hír Budapesten.

Budapest, aug. 3. A milanoi kiállítás magyar osztályának leégése nagy megdöbbenést keltett fővároszerte. Bár nem tudni még bizonyosan, hogy mennyit sikerült a kiállított tárgyakból megmenteni.

Lapelkobzás „Egy gyertyaszál” miatt.

Budapest, aug. 3. Az ügyészség indítványára elrendelték a „Magyar Figaro” című képes élclap mult vasárnapi számának lefoglalását. Az elkobzásra a lapnak „Magyar brettli” rovatában az „Egy gyertyaszál” című verse adott okot, amelynek tartalma a büntető törvénykönyv 268. paragrafusának II. bekezdésében körülírt közszemérem elleni vétség tényét állapítja meg.

Izsáky ravatalon.

Budapest, aug. 3. A Cunard hajóstársaság „Slavonia” kivándorlási gőzösén Amerikából hazaszállított *Izsáky Ernő* műszaki tanácsos holttestét ma ravatalra helyezték a temető halottaskemrájában. Temetése holnap délután lesz. Izsákyt a főváros adományozta disz-sirhelyen helyezik nyugalomra.

A zivatar áldozatai.

Trencsén, aug. 3. Lehottán, az isteni tisztelet után óriási vihar keletkezett. A hívők egy része kiszorult a templomból és egy közeli sátor alá menekült a vihar elől. A vilám lecsapott a sátorba és hat embert agyonsuftott. Többben súlyosan megsebesültek.

A talmi gróf meghalt.

Budapest, aug. 3. Az ál-Szapáry *Ferenc* gróf, a ki a Lágymányoson főbe lőtte magát, ma a kórházban meghalt.

